

WYPOCZYNEK BLISKO NATURY

w Polsce południowo-zachodniej



PRZEWODNIK TURYSTYKI
PRZYJAZNEJ NATURZE

Opracowanie:

Krzysztof Konieczny, Cezary Molski, Anna Nawrot,
Katarzyna Dmochowska, Marcel Kwaśniak

Projekt graficzny i skład: Agnieszka Rejowska

Zdjęcia: Krzysztof Konieczny

Szczególne podziękowania należą się fotografom za udostępnienie zdjęć.

Opracowanie zostało zrealizowane przez Fundację Instytut na rzecz Ekorozwoju w ramach projektu „Agroturystyka przyjazna Naturze 2000 (cykl szkoleń)” dofinansowanego ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Fundacja Instytut na rzecz Ekorozwoju (InE) jest pozarządową organizacją typu think-tank powstałą w 1990 r. InE zajmuje się promowaniem i wdrażaniem zasad oraz rozwiązań służących zrównoważonemu rozwojowi Polski.

Spis treści

1. Wprowadzenie	5
2. Blisko Natury – jakość w turystyce przyrodniczej	6
3. Rekomendowane atrakcje przyrodnicze	8
4. Propozycje turystyczne	16





Młody puszczyk

foto: K. Konieczny

Wprowadzenie

Turystyka przyrodnicza to ciekawy sposób poznawania regionów turystycznych, zwłaszcza wszystkimi zmysłami poprzez agroturystykę lub turystykę wiejską. Nie trzeba być specjalistą, entuzjastą czy hobbystą by odnaleźć przyjemność w odkrywaniu osobiwości przyrody, znajdujących się na wyciągnięcie ręki wokół miejsc zakwaterowania – gospodarstw agroturystycznych, na obszarach Natura 2000. Warunkiem koniecznym korzystania z tej formy wypoczynku jest potrzeba relaksacji w harmonii z wybranym otoczeniem. To właśnie ta przyroda stanowiła i stanowi tło wydarzeń, jest świadkiem historii danych terenów oraz zmian zachodzących w społeczności tu mieszkającej.

Turystyka przyrodnicza to nie tylko poznawanie ciekawostek i odkrywanie rzeczywistych „cudów” natury, ale w wydaniu agroturystyki i turystyki wiejskiej zrozumienie czym ta przyroda była i jest dla człowieka, także w wymiarze praktycznym. To właśnie tu możliwe jest poznanie, od autentycznych mieszkańców, jak ta przyroda wpływała i może wpływać na jakość życia, a zwłaszcza na jakość wypoczyniania.

W niniejszym folderze pragniemy przedstawić nie tylko ciekawostki stanowiące powód do wyjazdu weekendowego lub urlopowego, ale przede wszystkim odpowiedzialny sposób na delektowanie się przyrodą podczas wyjazdu turystycznego. Sprawdzone i rekomendowane przez naszych specjalistów miejsca oraz aktywności pozwolą nie tylko na przeżycie wielu pozytywnych emocji w kontakcie z licznymi atrakcjami lokalnymi, ale także na odpowiedzialne z nich korzystanie. Dla nas prawdziwy wypoczynek jest zawsze Blisko Natury®.



BLISKO NATURY®

- jakość w turystyce przyrodniczej

Zmęczeni gwarem, hałasem i cierpiący od smogu mieszkańcy miast tęsknią za chwilą wytchnienia. Jedni chcą powędrować szlakami inni pozbierać zioła, podglądać ptaki, nietoperze czy popłynąć piękną trasą kajakową.

Przyroda jest zasobem nie do przecenienia. Istnieją setki sposobów korzystania z niej. W Polsce powstało tysiące gospodarstw agroturystycznych i innych obiektów, które oferują pobyt na wsi i niemal każdy z nich proponuje jakąś formę kontaktu z naturą.

Takie pytania przeświecały twórcom **certyfikatu „Blisko Natury”**, który jest pierwszym i jedynym ekocertyfikatem w Polsce, który skupia się na ofercie przyrodniczej.

- Jak znaleźć ciekawe propozycje?
- Czy spośród tysięcy propozycji nie warto wyróżnić wyjątkowych pomysłów?
- Skąd wiedzieć, którzy gospodarze interesują się przyrodą, chcą prowadzić swój obiekt w taki sposób, aby jak najmniej wpływać negatywnie na otoczenie?
- U kogo znajdę żywność lokalną i dowiem się o miejscowych tradycjach a kto poczęstuje mnie jedzeniem z hipermarketu i zaoferuje wyłącznie nocleg?
- Czy z mojej podróży przyjadę bogatszy o wiedzę i doznania?

Dla kogo jest certyfikat „Blisko Natury”?

Dla obiektów turystyki wiejskiej (członków organizacji/stowarzyszeń agroturystycznych i turystycznych) oferujących poszerzony, głębszy i przemyślany kontakt z naturą. Jednym słowem dla tych, którzy posiadają lub tworzą ofertę turystyki przyrodniczej, a samo gospodarstwo czy inny obiekt turystyki wiejskiej nie jest uciążliwy dla środowiska.

Jakie wymagania stawia certyfikat:

- oferta przyrodnicza i dostępność sprzętu niezbędnego do jej realizacji
- funkcjonowanie obiektu w sposób przyjazny dla środowiska w zakresie:
 - energii i ogrzewania,
 - zarządzania odpadami,
 - gospodarowania wodą i ściekami,
 - żywności,
 - stanu ogólnego obiektu.

Szczegóły dotyczące procedur, wymogów oraz regulamin certyfikatu, a także inne informacje dotyczące turystyki na obszarach Natura 2000 znajdują się na stronie www.natura2000.org.pl



Co daje certyfikat?

- wartość dodaną do obecnie posiadanych usług poprzez utworzenie i wdrożenie oferty turystyki przyrodniczej (w ramach projektu eksperci ds. przyrody udzielili rekomendacji)
- wyróżnienie obiektu na tle innych
- promocja obiektu w publikacjach i na stronach internetowych
- ułatwienie pozyskania nowych klientów, uzyskanie większych dochodów oraz lepszy związek z klientami dotychczasowymi dzięki nowym propozycjom.

Certyfikat „Blisko Natury” nadawany jest na okres 2 lat przez Fundację Instytut na rzecz Ekorozwoju w ramach projektu „Agroturystyka przyjazna Naturze 2000 (cykl szkoleń)” dofinansowanego przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Rekomendowane atrakcje przyrodnicze

Kwintesencją przyrody na Dolnym Śląsku są ostoje sieci Natura 2000. Doliny rzek niżu, podgórskie łąki i przestrzenie gór malują krajobraz tej nadodrzańskiej krainy. Bogactwo fauny i flory, cisza, wiele naturalnych fragmentów krajobrazu zachęcają do nieinwazyjnego wkraczania w ten magiczny świat natury. Tu chcielibyśmy zachęcić Was do odwiedzenia miejsc nieoczywistych, dalekich od

tłumnie odwiedzanych, turystycznych ikon Dolnego Śląsku. Tu chcielibyśmy pokazać Wam „złote pociągi” dolnośląskiej przyrody – tajemnicze obszary schowane wśród zapracowanych miast i ukryte między nastrojowymi wsiami. Zapraszamy po poszukiwań swego pociągu do przyrody. Być może okaże się złoty, choćby od mieniającej się rosy we wschodzącym, porannym słońcu...

Stacja I - Łąki Gór i Pogórza Izerskiego

Nasze poszukiwania zmierzają do krainy łąk porzucanych po okolicznych wzgórzach, które przecinają płaty lasów i malownicze dolinki Czarnego Potoku i Łużycy. Kluczową rolę w tej ostoi odgrywają ekstensywnie użytkowane łąki i pastwiska. Kwietne łąki to swoista rozkosz dla oczu. W czerwcu napełniają się chabrami łąkowymi, krwiściągami, krwawnicą i żałobkami, a także całe powierzchnie mniszkami lekarskimi. Jednak tym, co jest unikalne i tajemnicze to z pewnością dwie rośliny: czarcikęs łąkowy i wszewłoga górska. Ta pierwsza to roślina pokarmowa bardzo rzadkiego motyla – przeplatki aurinii.

Kolejne motyle, które można wypatrzyć na tych łąkach to moraszek telejus i nausitous oraz gorejący przepięknym pomarańczem czerwoczyk nieparek. Wystarczy przemierzyć polne drogi między Wolimierzem, Krobicą i Młędzem, aby nacieszyć się bogactwem motyli. To ciągle jeszcze przyrodnicze odludzie zachęca do kontemplacji przyrody i poszukiwania ujęcia dla swoich zainteresowań artystycznych. Przepiękne plenery malarskie czy fotograficzne są tutaj na każdym kroku, a magiczne kolory motyli dodają tylko uroku tej pagórkowatej krainie. Oczywiście nie brakuje tu ptaków, a wysłuchanie czerwcowych koncertów derkaczy, które w ludowym porzekadle krzyczą nocną porą „Kaźmirz żryj pyrz, nie zjesz zdechniesz” rytmicznie wprowadzą nas w przyrod-

niczą zadumę i klimat nocnych ptasich symfonii. Przy okazji warto tu zadrzeć głowę ku gwiazdom i spojrzeć na niezanieczyszczone światłem niebo. Ciemna noc z gwiazdzistym niebem nie nastroi kłopotów by gołym okiem zobaczyć mgławicę M51 w Andromedzie – siostrzaną do naszej drogi mlecznej. Tu możemy poćwiczyć oko w liczeniu księżyców Jowisza i sprawdzić to za chwilę przez lornetkę. Ten przyrząd przyda się nam także w podglądaniu bocianów czarnych trzmiełojadów czy zawisających nad łąkami pustulek. W okolicy warto poszukać stadny koni i pod okiem instruktorów czy gospodarzy wybrać się na konną przejażdżkę wśród łąkowych duktów. Być może trafimy na pasące się łanie, buchtujące przed wieczorem dziki a podglądniemy szczekające kozły, które znaczą swoje terytoria donośnym głosem. Po przeżyciach przyrodniczych warto utrzymać dobre emocje i wstąpić do artystycznego Wolimierza gdzie pociąg z pewnością odnajdzie się na „Stacji Wolimierz”, a artystyczne dusze odnajdą niezwykle tkaniny inspirowane przyrodą w galerii Wiesławy Dowchań przy domu agroturystycznym „Przydębnie”.

Ta stacja do z pewnością raj dla artystów, którzy oprócz wypoczynku poszukują emocji i inspiracji do swojej pracy twórczej. To również raj dla miłośników przyrody, której nie odkryły jeszcze tłumy podróżnych. To miejsce gdzie przyrody warto uczyć swoje dzieci i szukać tu swoich wspomnień z dzieciństwa.



Kraśniki na chabrach wśród izerskich łąk



Magia Wolimierza



Nagietki suszące się w zielarni Wiesławy Dowchań przy Galerii Wolimierz



Magia Wolimierza



fot. K. Konieczny

Jesienna rzekotka drzewna

Stacja II - Dolina Kwisy w Borach Dolnośląskich

Wszystko wkoło to las! Dziesiątki kilometrów borów sosnowych ciągnących się na zachodnich rubieżach Dolnego Śląska. Magiczne leśne pustkowia. Gdzie się zatrzymać? Co zobaczyć? Leśna przestrzeń w pierwszej chwili zaczyna przerażać, by po chwili przywabić do siebie zapachem terpentynowej żywicy sosen, zapachem grzybów i szumem toczącej tutaj swe wody rzeki Kwisy. Jesteśmy w pobliżu ostoi Dolina Dolnej Kwisy. Jeśli nasz pociąg do przyrody nas tu zawiódł to decyzja jest prosta kierujemy się do położonej nad Kisą, śródlęśnej wsi Ławszowa. To jedno z najlepszych w rejonie miejsc wypadowych na grzyby. Prawdziwki, podgrzybki brunatne zwane potocznie „czarnolepkami”, kurki są tu bardzo pospolite, gdy tylko dopiszą deszcze. Jednak gatunkiem charakterystycznych dla tej okolicy są gąski zielone tzw. zielonki. Późną jesienią kryją się tu one w piaskach wydm eolicznych nawianych przez wiatry przed tysiącami lat i tylko wytrawne oczy pozwolą na znalezienie tych najmniejszych, najsmaczniejszych okazów. Jesień dla okolic Ławszowej to okres niezwykły, okoliczne poligony pokrywają się łanami wrzosów. Cały świat staje się fioletowy i tylko maszty białych brzoź przebijają ten malarski krajobraz. Oczywiście trzeba pamiętać, że niektóre poligony są nadal czynne i może się zdarzyć, że zamiast zielonek odnajdziemy tam kilka

ryczących, wielkich czołgów. Ostrożnie. Te poligony to również ważne miejsca dla przyrody i zostały uznane, jako ostoja Natura 2000 „Wrzosowiska Świętoszowsko-Ławszowskie”. Sama Ławszowa siedzi nad Kisą i rzeka jest jej najważniejszą osią. To tu można odbyć rejs pontonem po rwistej Kwisie z poszanowaniem okolicznej, bogatej przyrody. Najlepiej takie spływy realizować po sezonie lęgowym ptaków nadrzecznych, które reprezentowane są tu przez rzadkie gągoły, tracze nurogęsi a także zimorodki i bieliki. W starych dębach spotkać można ogromne chrząszcze: koziorogi dębosze, pachnice dębowe a nawet jelonki rogacze. Spacerując w samej Ławszowej odnajdziemy ślady żerowania bobrów na starorzeczu oraz niewielkie płyty muraw napiaskowych z tajemniczymi lśniakami i kraśnikami. W sierpniu koncerty owadów prostoskrzydłych (koniki polne i szarańczaki) przeszywają swoją rytmiką i strydulacyjnymi, mechanicznymi dźwiękami. Tutaj poczujesz magię śródlęśnej polany. Warto wtedy odszukać gospodarzy serwujących zupełną zalewajkę z zielonek, kiszki ziemniaczaną czy kopytka z marmoladą. Z rozkoszy jedzenia można się wtedy prześiąść do warsztatów rękodzielniczych i wykonać z siana i szyszek magiczne zwierzątka. Ławszowa to także doskonałe miejsce, z którego trzeba odwiedzić Zamek Kliczków i zagłębnić do ostoi

„Dąbrowy Kliczkowskie”. Na ławszowskich, okolicznych, piaszczystych drogach warto wypatrywać wilczych tropów, bo to właśnie tu może zdarzyć się ta jedyna okazja w życiu by spotkać prawdziwe, dzikie wilki. Powodzenia w przyrodniczym podglądaniu! Ciepło i gościnność Ławszowian pozwala na zabranie tu swoich rodzin i spędzenie niezwykłych chwil w sercu „Borów Dolnośląskich” jednego z największych kompleksów leśnych Polski!



fot. K. Konieczny

Wrzosowiska Świętoszowsko-Ławszowskie

Stacja III - Ostoja nad Bobrem

Przełomowy moment naszej podróży. Nasz pociąg musi wyraźnie zwolnić. Tu nie da się szybko przejechać! Tu trzeba zostać dłużej. Jadąc od północy pierwsza rzecz, która nas wmurowuje w ziemię to wulkany! Owszem wygasły i trochę jak z historii o Małym Księciu Antoine'a de Saint-Exupéry'ego. Tak, tak to prawda, wiele osób a nawet kwatery agroturystycznych ma w pobliżu, prawie w ogrodzie swój wygasły wulkan, na który czas od czasu można się wdrapać i pokontemplować okoliczną przyrodę i widoki. Później można już tylko za nimi tęsknić, za czernią wychodni bazaltowych, melancholią derkaczy na łąkach, śpiewem skowronków i bujną, barokową roślinnością

dolin i strumieni. Można też dokonać niezwykłych obserwacji nietoperzy, przyjrzeć się ich ochronie i umówić się w Bystrzycy koło Wlenia na obserwację wylatujących z kolonii nietoperzy. Trochę drakuliczne klimaty nie zaszkodzą nam w poznawaniu pełni tajemniczej przyrody doliny Bobru. Sam Bóbr to raj dla wędkarzy, ta pogórska rzeka, jeśli tylko traktowana jest z szacunkiem i poszanowaniem przyrody z pewnością pokaże miłośnikom ryb niezwykle lipinie i pstrągi. Warto mieć też świadomość, że w tej rzece żyją jeszcze minogi strumieniowe i rzadkie głowacze biało-płetwe. Bogactwo siedlisk – różnych łąk, muraw ciepłolubnych i lasów – zachęca do spacerów



fot. K. Konieczny

Wydra

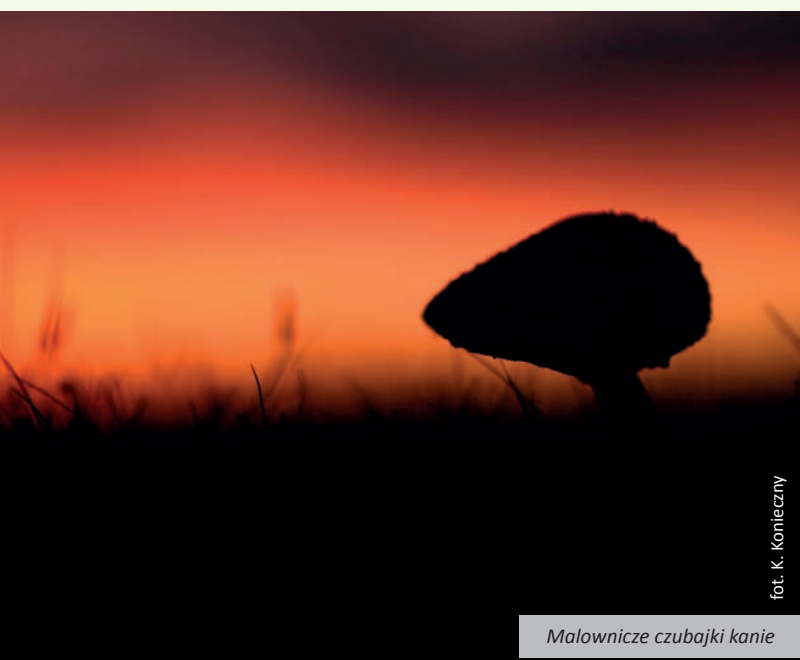


Łuski jazia

fol. K. Koniczny

z kluczami do oznaczania roślin. Można tu poznać nie tylko drogie dla człowieka zioła, ale też nauczyć się rozpoznawać wiele pięknych roślin zarówno niżowych jak i górskich. Kluczem do tej krainy są domy szachulcowe. Oglądanie przyrody bez mieszkania w takim domu wydaje się być niepełne. Samo przebywanie w takim domu z historią jest już niezwykłym odpoczynkiem, a połączenie tego z obserwacjami przyrodniczymi dopiero przyczyni się do naszego relaksu. Szczególnie polecamy agroturystyczne domy z Bystrzycy i Czernicy. Dolina Bobru to miejsce dla przełomowych odkryć!

Stacja IV - Dolina Łachy



Malownicze czubajki kanie

fol. K. Koniczny



Śnieżyca wiosenna

fol. K. Koniczny

Nasz pociąg do przyrody zawiedzie nas z pewnością do jednej z najbardziej tajemniczych stacji Dolnego Śląska. „Dolina Łachy” niewielka ostoja siedliskowa sieci Natura 2000. Wzdłuż niewielkiej rzeki, lewobrzeżnego dopływu Baryczy rozciąga się położony malowniczo dolinny obszar wciśnięty między dwa pasma wzgórz Wału Trzebnickiego. Od wschodu dolinę uciskają Wzgórza Strupińskie, a od zachodu Wzgórza Wińskie. Kompleks wzgórz i doliny to doskonałe miejsce dla rowerzystów. Na morenowych wzgórzach można się nieźle zmęczyć i wtedy już spo-

kojnie przystąpić do obserwacji przyrodniczych. Dolina Łachy to mozaika wilgotnych łąk, lasów ze niezwykłym starodrzewem i niewielkich muraw ciepłolubnych. Najlepsze miejsca do obserwacji przyrody to społeczne rezerваты przyrody Fundacji Przyrodniczej „pro Natura”, gdzie od wczesnej wiosny obserwować można toki żurawi, kszyków, tańce powietrzne czajek i gody ropuch, rzekotek czy kumaków nizinnych. „Polder”, „Ruskie Łąki” to żelazne miejsca do obserwacji. Nie trzeba wchodzić na łąki, wystarczy z pobliskich polnych dróg obserwować rejsy, który dzieje



Głębowice z zespołem z Kościołem p.w. Najświętszej Maryi Panny z Góry Karmel

fol. K. Koniczny

się pośród traw i trzcin. Nieco później, od czerwca można bez końca wpatrywać się tu w dziesiątki koni wypasających ekstensywnie użytkowane łąki. Lato to też doskonały czas do obserwacji susłów moręgowanych – wiewiórek ziemnych, które zamieszkują łąki pod Głębowicami. Jest to jedno z trzech miejsc w Polsce gdzie te zwierzęta można dziś zobaczyć. Podobnie do żubrów są dziś przywracane naszej przyrodzie. Obserwacje można dokonywać ze specjalnej wieży nie czyniąc susłom krzywdy. Dolina Łachy wyróżnia się współpracą na rzecz ochrony przyrody. Lokalni rolnicy zaangażowani są w przyjazne przyrodzie utrzymanie łąk. W pobliskim zespole kościelno-klasztornym w Głębowicach istnieje bodajże pierwsza na świecie przyrodnicza ścieżka edukacyjna na wieży kościelnej. Od kryp z barokowymi trumnami, po wierzchołek wieży możemy zapoznać się z bogactwem przyrodniczym doliny Łachy i przy okazji zobaczyć sam kościół,

który podczas remontu został przygotowany dla zamieszkujących go jerzyków, sów, owadów zapylających i rzadkich nietoperzy – mopków inocków dużych. Klasztor to także kolebka okolicznego ziołarstwa! W północnej części ostoja, na skraju wsi Smogorzówek można odwiedzić Wiejski Ogródek Sensoryczny i pozwolić naszym zmysłom zakosztować prawdziwych doznań – dotykowych, węchowych i smakowych. Dolina Łachy to dobre miejsce dla miłośników ochrony przyrody, w każdym miejscu mamy do czynienia z czynną ochroną. W Centrum Przyrodniczym im. Przemysława Czajkowskiego w Trzcinicy Wotowskiej można zobaczyć dziesiątki budek dla ptaków i ssaków i podpatrzeć, co można zrobić dla przyrody w swoim domu i zagrodzie. W pobliskiej Brzózce zobaczymy też małe muzeum „Śladami ojców naszych” gdzie zobaczymy ślady ekstensywnego rolnictwa z przeszłości. Dolina Łachy to obszar dla koneserów!

Stacja V - Okolice Obornik Śląskich i Dolina Odry

Gdy mamy niezbyt wiele czasu, jesteśmy we Wrocławiu, w delegacji lub przejazdem i chcemy na chwilę zniknąć w jakimś przyrodniczym miejscu, warto wtedy pojechać w okolice Obornik Śląskich. W okolicznych lasach pozierać grzyby, a potem śladami przedwojennych letników trafić na polanę do malowniczej wsi Jary. Można tu zobaczyć ekstensywny wypas bydła, na łąkach wzdłuż niewielkich strumieni, którymi czas od czasu podążają bociany czarny, a motyle przeskakują po kolorowych kwiatkach zawciągów, złocieni, mniszków czy chabrow. To doskonałe miejsce, aby skosztować niezwykłych, ekologicznych serów produkowanych w Jarach. Z dodatkiem ziół smakują wyśmienicie. Jeśli ktoś ma nieco więcej czasu warto umówić się z jarskimi gospodarzami na lekcję pieczenia chleba w wielkim chlebowym piecu pod gołym niebem. Z Jar warto wyskoczyć w pobliską dolinę Odry i przyrzeć się latającym tu drapieżnym kaniom rdzawym i czarnym, podglądać łabędzie krzykliwe, posłuchać koncertów dzięciołów i wsłuchać się w grające żaby. Miłośnicy wędkarstwa znajdą tu

wielkie bolenie i sandacze, które po złowieniu warto zwrócić Odrze, bo takich wielkich ryb już nie ma gdzie indziej! Sama dolina Odry podążając od Brzegu Dolnego do Głogowa to dżungla łągów wierzbowo-topolowych, łągów wiązowo-jesionowo-dębowych, kwiatnych grądów i sieci starorzeczy. To bogactwo rzadkich roślin i zwierząt. Zobaczyć to można ginące hydromakrofity, czyli rośliny wodne – salwinię pływającą, kotewkę orzecha wodnego, grzybienie białe, grążele żółte czy osokę aloesowatą. Dolinę polecamy rowerzystom, podążając szlakiem Odry trafimy na niezwykle zabytki, choćby wielki klasztor w Lubiążu.



fol. K. Konieczny



fol. K. Konieczny

Propozycje turystyczne

W tym rozdziale proponujemy konkretne sposoby na spędzenie czasu wolnego w oparciu o dostępne oferty turystyki przyrodniczej w regionie. Przykładowe oferty turystyczne pozwolą zaplanować pełen emocji pobyt wypełniony aktywnościami związanymi z poznawaniem atrakcji przyrodniczych oraz kulturowych. Te wzorcowe programy stanowią punkt wyjściowy dla każdego turysty, który pragnie zobaczyć więcej, poczuć bardziej i usłyszeć lepiej co oferuje ten region Polski.

Pomiędzy wodą, ogniem i wulkanem

Dla kogo?

Oferta skierowana jest dla rodzin z dziećmi lub grup znajomych, którzy pragną lepiej poznać ten region, nie tylko z perspektywy najbardziej znanych turystycznych atrakcji kulturowych. Dostępna baza agroturystyczna przygotowana jest również dla gości wymagających.

Lokalizacja

Kraina Wygasłych Wulkanów z miejscowością Bystrzyca leży w otulinie Parku Krajobrazowego Doliny Bobru, u podnóża gór, pomiędzy dwoma obszarami Natura 2000: Ostoją nad Bobrem i Ostrzycą Proboszczowicką. W krajobrazie dominuje dolina rzeczna z otaczającymi je wzgórzami o ciekawej budowie geologicznej, która jest siedliskiem rzadkich gatunków roślin i zwierząt. Pobliski wierzchołek najwyższego wzniesienia na Pogórzu Kaczawskim zwanym "Śląską Fudżimą" jest świadectwem przeszłości wulkanicznej tego regionu. Z jego szczytu można podziwiać praktycznie całą panoramę Sudetów Zachodnich. Ciekawostką w tym miejscu są unikatowe gołoborza bazaltowe.

Aktywność turystyczna

PODGLĄDANIE NIETOPERZY

Nietoperze mogą przestać być przerażające, gdy postaramy się z nimi zapoznać. Dlatego proponowana jest ich spokojna obserwacja o zmierzchu, gdy wylatują na żer. W trakcie fascynujących opowieści o kontakcie z nimi będzie można dowiedzieć się: co jedzą, jak żyją, gdzie zimują i... czy nietoperze faktycznie wplątują się we włosy.

- Czas trwania spotkania: około 1,5 godz.

SPACEREM NA WULKAN

Spacer po Krainie Wygasłych Wulkanów wprost na Ostrzycę Proboszczowicką to coś więcej niż „łazenie po górkach”. W trakcie przechadzki zobaczycie będzie można krater wulkanu i jego komin boczny. Nie obędzie się bez ciekawostek odnośnie rejonów wulkanicznych i ich charakterystyki. „Efektem ubocznym” wycieczki będzie obserwacja zwierząt leśnych i tych żyjących na łąkach.

- Czas trwania wycieczki: około 4 godz. (około 4km w jedną stronę).
- Grupa do 10 osób.
- Pora dnia: pomiędzy 6:00 a 7:30.

Warto zobaczyć / Warto wziąć udział

■ Drugie pod względem wieku drzewo w Polsce

Ponad 800-letni cis pospolity, *taxus baccata*, rośnie w Bystrzycy.

■ Rezerwat Przyrody Zamkowa Góra

Znajduje się we Wleniu wraz z ruinami średnio-wiecznego zamku- pierwszej polskiej warowni o konstrukcji murowanej. Ścieżki po rezerwacie prowadzą wśród niezwykle ciekawych grądów zbozowych a podczas wędrowki można obserwować rośliny chronione m.in. czosnek niedźwiedzi, lilię złotogłów, parzydło leśne, irgę czarną, berberys zwyczajny, gnieźnika leśnego czy bluszcz pospolity.

■ Spływy kajakowe lub pontonowe rzeką Bóbr

Najczęściej przepływany odcinek to: Nieleśno- Wleń- Marczów (jaz elektrowni)

■ Trasa spacerowa wiodąca przez malowniczy Borowy Jar

■ Zalew i zaporę wodną w Pilchowicach

Dane kontaktowe:

Anna Staszewska

podwulkanem@wp.pl

Susty i żurawie w Dolinie Łachy

Dla kogo?

- przyrodników, ekologów odwiedzających obszar Natura 2000 - Dolina Łachy,
- naukowców, organizatorów praktyk i szkoleń dla studentów oraz adeptów zawodów związanych z ochroną przyrody,
- zorganizowanych grup uczniów w zakresie zajęć przyrodniczych,
- rodzin z dziećmi na wypady weekendowe.

Lokalizacja

W Głębowicach, otoczonych z trzech stron obszarem Natura 2000 – Dolina Łachy znajduje się kościół wraz z zabudowaniami dawnego klasztoru Ojców Karmelitów. Warto zauważyć i podkreślić, że zespół poklasztorny w Głębowicach, wart jest zwiedzenia nie tylko ze względu na wielkie wartości artystyczne i historyczne, ale przede wszystkim na kojącą ciszę wśród pięknej przyrody.

Aktywność turystyczna

MODELOWA ŚCIEŻKA PRZYRODNICZA W WIEŻY KOŚCIOŁA PARAFIALNEGO

Znajdują się w niej tablice edukacyjne, dwie lunety do obserwacji, przykłady budków lęgowych dla ptaków i schronów dla nietoperzy, a wokół kościoła odnajdziemy hotele dla owadów. Ścieżka połączona jest z oratorium, gdzie emitowane są filmy przyrodnicze;

„SUSŁOWA” ŚCIEŻKA PRZYRODNICZA

To trasa o długości prawie 4km. Wyznaczona i oznakowana ścieżka wiedzie przez tereny „naturowe”, a kolejne przystanki dotyczą:

- chronionych gatunków flory i fauny w Dolinie Łachy,
- rezerwatu przyrody „Ruskie Łąki”;
- największej w Polsce populacji kozioroga dębosza i pachnicy,
- reintrodukowanego gatunku susła moregowanego.

ŚCIEŻKA PRZYRODNICZA „ŻURAWIE SIEDLIŚKA”

Długość ścieżki to 3,2 km. Biegnie ona wśród lasów, łąk i pól przylegających od północy do wsi Głębowice i tworzy pętlę, zaczynając się i kończąc przy Szkole Podstawowej im. Jana Adama de Garnier w Głębowicach.

 *Warto zobaczyć / Warto wziąć udział*

■ Wyjątkowe ostoje przyrody - Specjalne Obszary Ochrony (SOO)

Są to m.in.: Wzgórza Warzęgowskie, Dolina Dolnej Baryczy, Łęgi Odrzańskie, Dębiańskie Mokradła, Ostoja nad Baryczą. Na terenie pobliskiej Gminy Wińsko znajduje się również Park Krajo-
brazowy Doliny Jezierzycy.

■ Wycieczki rowerowe i piesze

Istnieje możliwość wypożyczenia rowerów (12 szt.) z parafialnej wypożyczalni. Przez Głębowice przebiegają dwa szlaki rowerowe: zielony i czarny oraz zielony szlak pieszy.

WARSZTATY ZIELARSTWA

(dla grup zorganizowanych od 15 osób)

W trakcie zajęć uczestnicy poznają tajniki zielarstwa (ziołowe herbaty, pachnące ziołowe woreczki lub ziołowe oleje do zastosowania w kuchni).

■ Zwiedzanie dawnego Klasztoru Karmelitów

Nieodpłatne zwiedzanie możliwe jest w 2 i 4 niedzielę miesiąca od godz. 16.00 oraz w dowolnym terminie w przypadku grup zorganizowanych.

Dane kontaktowe:

Anna Lis

kontakt@garnierowka.pl

Inne propozycje

PRZEPŁYŃ MNIE, A ZAGWIŹDZIESZ Z ZACHWYTU – SPŁYW KAJAKOWY

Dane kontaktowe: Wojciech Gurgul; info@chatawlesie.pl

POMIĘDZY NATURĄ, DZIAŁANIEM I SZTUKĄ WYPOCZYNKU

Dane kontaktowe: Jagna Jankowska; agro@przydebie.pl

DO JARU PO ZDROWIE

Dane kontaktowe: Agata Remian; agata_remian@interia.pl

WRZOSOWA PRZYGODA

Dane kontaktowe: Wanda Abram; wanda2@autograf.pl

DUCH GÓR

Dane kontaktowe: Elżbieta Wolska – Masztalerz; adimasztalerz@wp.pl

KACZAWSKI ZIELNIK

Dane kontaktowe: Bogusława Deja; konopka79@o2.pl

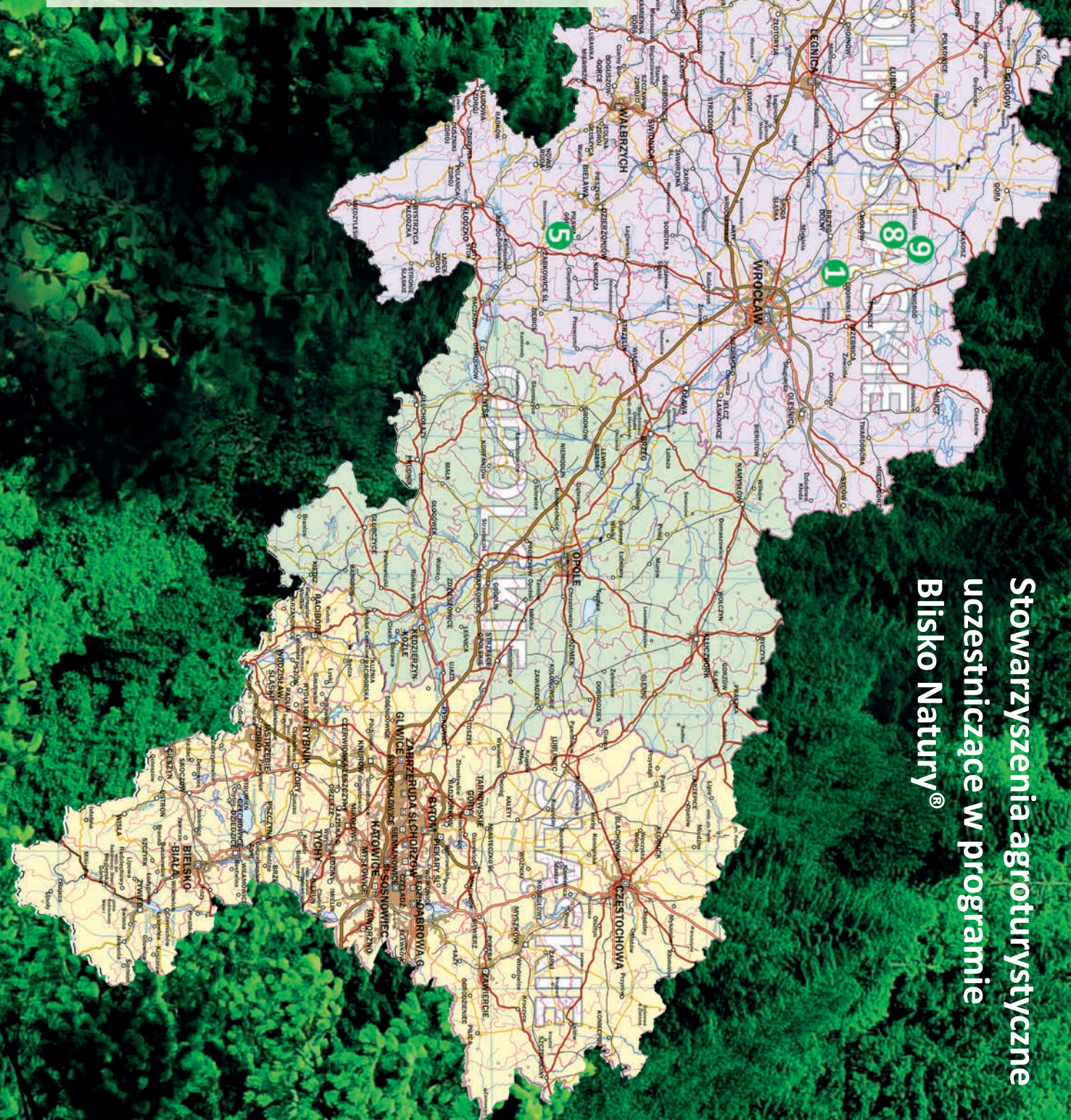
SUDECKIE MORZE I SOWIE ŁYSOGÓRY

Dane kontaktowe: Bożena Olejniczak; bena.o@onet.eu

W SZACHULCOWEJ ZAGRODZIE

Dane kontaktowe: Agnieszka Kinal-Szymańska; herpet@poczta.wp.pl

- 1 STOWARZYSZENIE ZIELONE JARY
ul. Akacjowa 1, 55-120 Jary
- 2 STOWARZYSZENIE LEŚNA ŁAWSZOWA
Przejęsław 10b, Ławszowa 17a
- 3 STOWARZYSZENIE SYMPATYKÓW GMINY
MYSŁAKOWICE, PROMOCJI REGIONU
I AGROTURYSTYKI
W. Łokietka 10d, Mysłakowice
- 4 STOWARZYSZENIE WOLNIERZ
Wolmierz 29, 59-814 Pobiedna
- 5 STOWARZYSZENIE KWATERODAWCÓW
KRAJINA SUDECKA
Owiesno 30, 58-262 Ostroszowice
- 6 FUNDACJA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO
„Domus salvus”, Bystrzyca 36
- 7 LGD PARTNERSTWO DUCHA GÓR
Czerńca 79, 58-521 Jeżów Sudecki
- 8 GRUPA ODNOWY WSI
Smogorzówek 17
- 9 GARNIERÓWKA
Głębowice 46, 56-160 Wińsko



**Stowarzyszenia agroturystyczne
uczestniczące w programie
Blisko Natury®**



Dofinansowano ze środków
Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej



INSTYTUT
NA RZECZ
EKOROZWOJU

Niniejszy materiał został opublikowany dzięki dofinansowaniu ze środków NFOŚiGW.
Za jego treść odpowiada Fundacja Instytut na Rzecz Ekorozwoju.